

стимулювання та можуть слугувати реальною, альтернативною, новітньою моделлю національного і регіонального розвитку. Моделювання еколого-економічних систем є складним процесом, який потребує належного теоретико-методичного супроводу, наявності у дослідників відповідних знань і навиків. Наукові методи дають змогу науковцям вдаватись до побудови різних видів моделей. Однак стосовно формування еколого-економічних систем на рівні країни, регіону чи окремого поселення актуальним є поєднання економіко-математичного, інституційного, функціонального, управлінського і процесного моделювання. Основною умовою побудови ефективної і реальної до впровадження моделі є наявність належного інформаційного забезпечення. Тому статистична база має формуватись таким чином, щоб задовольняти запити науковців у даній сфері, що буде предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Вимірювання якості життя в Україні : Аналітична доповідь / Е. М. Лібанова, О. М. Гладун, Л. С. Лісогор та ін. – К., 2013. – 51 с.
2. Глубицька Т. В. Концептуальні основи функціонування еколого-економічних систем / Т. В. Глубицька // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2013. – № 1. – С. 5-10.
3. Головченко С. І. Управління еколого-економічним розвитком регіону : дис... канд. екон. наук : 08.00.05 / Головченко Сергій Іванович. – Київ, 2015. – 218 с.
4. Григорків М. В. Моделі еколого-економічної динаміки двосекторної економіки з основним і допоміжним виробництвом / М. В. Григорків, В. С. Григорків // Актуальні проблеми економіки. - 2017. - № 6. - С. 214-221.
5. Дегтярьова І. Б. Наукові основи підвищення ефективності еколого-економічних систем з урахуванням синергетичних ефектів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.00.06 «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища» / І. Б. Дегтярьова. – Суми, 2009. – 21 с.
6. Загорський В. С. Особливості формування та функціонування механізмів управління еколого-економічними системами / В. С. Загорський // Регіональна економіка. – 2016. – № 1 (79). – С. 89-99.
7. Каленська О. О. Еколого-економічна система регіону: визначення, структура, взаємодії / О. О. Каленська // Вісник СумДУ. – Серія «Економіка». – 2010. – № 1. – С. 83-84.
8. Кислий В. Н. К вопросу о сущности понятия «эколого-экономический ущерб» / В. Н. Кислый // Вісник СумДУ. – Серія «Економіка». – 2007. – № 1. – Т. 2. – С. 43-50.
9. Кузьменко О. К. Еколого-економічна система: поняття та структура / О. К. Кузьменко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – № 2. – С. 217-221.
10. Розум Р. І. Еколого-економічні системи: основні аспекти / Р. І. Розум, М. В. Буряк, І. В. Любезна // Науковий огляд. – Київ, 2015. – № 6(16). – С. 33-49.
11. Яциковский Б. І. Еколого-економічний розвиток в системі національного господарства : дис... канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / Б. І. Яциковский. – Львів, 2017. – 206 с.

Рецензент д.е.н., професор Буднікевич І.М.

УДК 332.14:338.48(477)

Поліщук Л.М., к.т.н., ст. викладач

Тищук І.В., асистент

Луцький національний технічний університет

ОЦІНКА ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

У статті розглянуто загальну та компонентну структуру природно-ресурсного потенціалу в сільському зеленому туризмі на рівні регіону, виділено підходи до систематизації природно-ресурсного потенціалу для цілей розвитку даного виду діяльності, що слугує основою для розробки організаційно-економічних заходів гарантування безпеки та результативності відтворення і збереження природно-ресурсного потенціалу регіону.

Ключові слова: сільський зелений туризм, регіональний розвиток, природно-ресурсний потенціал.

Полищук Л.М., Тыщук И.В.

ОЦЕНКА ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦИАЛА СЕЛЬСКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМА В РЕГИОНАХ УКРАИНЫ

В статье рассмотрено общую и компонентную структуру природно-ресурсного потенциала в сельском зеленом туризме на уровне региона, выделены подходы к систематизации природно-ресурсного потенциала для целей развития данного вида деятельности, что служит основой для разработки организационно-экономических мероприятий обеспечения безопасности и результативности воспроизводства и сохранения природно-ресурсного потенциала региона.

Ключевые слова: сельский зеленый туризм, региональное развитие, природно-ресурсный потенциал.

Polishchuk L., Tyshchuk I.

ESTIMATION OF NATURAL RESOURCE POTENTIAL OF RURAL GREEN TOURISM IN THE REGIONS OF UKRAINE

The article deals with the general and component structure of natural resource potential in rural green tourism at the regional level, approaches to the systematization of natural resource potential for the development of this type of activity, which serves as the basis for the development of organizational and economic measures to ensure the safety and reproduction and conservation effects natural resource potential of the region.

Key words: rural green tourism, regional development, natural resource potential.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Роль природно-ресурсного потенціалу у розвитку сільського зеленого туризму регіону надзвичайно важлива, так як основою територіальної організації такого виду туризму є наявність відповідних природних ресурсів та умов на цій території. Розвиток туризму загалом та сільського зеленого туризму зокрема призводить до більш інтенсивного використання природно-ресурсного потенціалу регіонів і потребує оцінки, кожної одиниці природних ресурсів. Для цього необхідно уточнити уявлення про стан природно-ресурсного потенціалу в регіоні та перспективність його раціонального використання.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблемні питання, пов'язані з вивченням природно-ресурсного потенціалу регіонів та його оцінки, є предметом дослідження вітчизняних науковців: Бейдика О.О., Пирожкова С. І., Струмиліна С. Г., Матвійчук Л. Ю., Третяка А. М., Федоренка М. П., Хвесика М. А. та ін. Однак неоднозначність наукових підходів до сутності та структури природно-ресурсного забезпечення для потреб сільського зеленого туризму в регіоні вимагає подальших досліджень.

Цілі статті. Цілями статті є проведення оцінки природно-ресурсного потенціалу регіонів України та аналіз концептуальних підходів до основного визначення – «потенціал» і «ресурси».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Першочерговим завданням забезпечення ефективного розвитку сільського зеленого туризму в регіоні є оцінка його природно-ресурсного потенціалу, що є важливою передумовою планування туристичної галузі на регіональному рівні, оптимізації просторової та господарської організації територіальних туристично-рекреаційних комплексів. Без даних об'єктивної оцінки виникають складності із залученням інвесторів у розвиток сільського зеленого туризму в тому чи іншому регіоні.

Аналіз наукових публікацій свідчить, що в одних працях використовується словосполучення «природно-ресурсний комплекс», в інших – «природно-ресурсний потенціал», а іноді дані поняття вживаються одночасно як синоніми. Усе це актуалізує необхідність уточнення понятійного апарату для його застосування в науково-практичній діяльності для дослідження проблем та перспектив розвитку туризму.

Перш ніж перейти до розгляду поняття «природно-ресурсний потенціал», доцільно проаналізувати концептуальні підходи до основного визначення – «потенціал».

У тлумачному словнику С. І. Ожегова і Н. Ю. Шведової дається таке визначення потенціалу: «... ступінь потужності в будь-якому відношенні, сукупність будь-яких засобів, можливостей ...» [1].

Бобух І.М. до складу природно-ресурсного потенціалу включає невідновні природні ресурси (мінерально-сировинні та паливні ресурси), відновні природні ресурси (земельні, водні, рекреаційні ресурси) та екологічну місткість довкілля, яка характеризує його здатність сприймати різноманітні антропогенні навантаження в певних масштабах без зміни якісних параметрів природної системи [2]. У Концепції переходу України до сталого розвитку природно-ресурсний потенціал розглядається як сукупність природних ресурсів, які є засобом розвитку продуктивних сил, важливим екологічним фактором життєдіяльності суспільства і можуть бути реально використані у господарській діяльності за наявних технологій та соціально-економічних відносин [3].

Принциповою відмінністю між поняттями «ресурси» і «потенціал» є те, що ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал окремого підприємства, суспільства в цілому невіддільний від суб'єктів діяльності. Тобто «потенціал», окрім матеріальних і нематеріальних засобів, включає здібності працівника, колективу, підприємства, суспільства в цілому до ефективного використання наявних коштів або ресурсів [4].

Ресурсна складова – це основа національного багатства кожної країни, прийнятні показники та характеристики якого сьогодні є гарантом їх функціонування, незважаючи на глобальний несприятливий фон. Природні ресурси як складова природно-ресурсного потенціалу формують природне багатство країни, що потребує ретельного економічного дослідження для активізації його залучення в економіку сільського зеленого туризму та забезпечення сталого розвитку регіонів держави.

На сьогодні серед учених-економістів немає єдиної думки, щодо визначення категорії «природно-ресурсний потенціал». Вчені по-різному окреслюють межі даного поняття, вкладають в нього різне змістовне наповнення, а іноді замінюють цю категорію іншими поняттями. Так, Реймерс М. Ф. визначає природно-ресурсний потенціал як здатність природних систем без збитку для себе віддавати людству необхідну продукцію, або виконувати корисну роботу в рамках господарства певного історичного типу [5]. Найбільш ґрунтовне трактування поняття «природно-ресурсний потенціал» наведене у тлумачному словнику української мови, де вказано, що «природно-ресурсний потенціал – це сукупність природних ресурсів та природних умов, які знаходяться у певних географічних межах та забезпечують задоволення економічних, екологічних, соціальних, культурних, оздоровчих та естетичних потреб людини і суспільства» [6].

Отже, у більшості випадків природно-ресурсний потенціал розглядається як сукупність природних ресурсів. Проте, зважаючи на тематику нашого дослідження, важливо розглядати досліджувану категорію не тільки з позиції ресурсів, а також з позиції умов регіону.

Так, природно-ресурсний потенціал може розглядатися на різних рівнях: глобальному, загальнодержавному, регіональному та локальному. Значної уваги потребує дослідження природно-ресурсного потенціалу на регіональному рівні. Тому питання пошуку шляхів підвищення ефективності використання природно-ресурсного потенціалу у сільському зеленому туризмі на регіональному рівні набуває важливого значення [7].

Узагальнюючи наукові підходи до визначення сутності дефініції «природно-ресурсного потенціалу регіону» пропонуємо його розуміти як сукупність природних ресурсів та природних умов регіону, які при раціональному їх використанні можуть слугувати стимулом регіонального розвитку територій.

Зазначене дає підстави визначити загальну структуру природно-ресурсного потенціалу для потреб сільського зеленого туризму (рис. 1.).

Рис. 1. Загальна структура природно-ресурсного потенціалу в сільському зеленому туризмі.

Таким чином, під природними ресурсами у сільському зеленому туризмі будемо розуміти об'єкти, які володіють комфортними умовами і можуть бути використані для туристичної діяльності, в свою чергу під природними умовами у сільському зеленому туризмі будемо розуміти явища, умови і чинники компонентів біосфери або їх сукупність, які володіють комфортними умовами і можуть бути використані для туристичної діяльності [8].

Природно-ресурсний потенціал відображає відносини, які склались в процесі відтворення і використання явищ та елементів природи – між регіоном і господарською діяльністю. Також природно-ресурсний потенціал є одним з основних чинників суспільного виробництва і багато в чому визначає економічний розвиток регіону [9].

Зважаючи на регіональний підхід дослідження виділемо компонентну структуру природно-ресурсного потенціалу в сільському зеленому туризмі на рівні регіону (рис. 2).

Рис. 2. Компонентна структура природно-ресурсного потенціалу розвитку сільського зеленого туризму в регіоні

З позицій системного підходу природно-ресурсний потенціал регіону представляє собою реалізацію однією з основних закономірностей взаємодії частини і цілого системи, закономірність цілісності. Підходи до систематизації природно-ресурсного потенціалу для цілей розвитку сільського зеленого туризму представлено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Підходи до систематизації природно-ресурсного потенціалу
для цілей розвитку сільського зеленого туризму

Структура	Складова
За територіальною ознакою	Різні форми просторової дислокації природно-ресурсного потенціалу
За компонентною ознакою	Територія, природні умови та ресурси, населення, інфраструктура
Організаційна	Можливості раціонального використання природних ресурсів
Функціональна	Відображає вплив природних ресурсів та умов на формування спеціалізації регіону

Оскільки одним із важливих факторів який впливає на рівень регіонального розвитку сільського зеленого туризму має природно-ресурсний потенціал. Вважаємо за доцільне розглянути напрацювання саме в цьому напрямку, зокрема визначити забезпеченість природно-ресурсним потенціалом регіонів України зробивши акцент на його туристичній складовій.

Методологія оцінювання природно-ресурсного потенціалу детально розкрита в колективній праці «Економічна оцінка природного багатства України» під керівництвом акад. НАН України, д.е.н., проф. Пирожкова С.І. та акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А.Хвесика. Цінними є висвітлені в монографії теоретико-методологічні засади сучасної оцінки природно-ресурсного потенціалу регіонів України. Особливу увагу приділено вдосконаленню методології оцінки природного капіталу. Розкрито суттєві характеристики структурних компонентів природного багатства – водних, земельних, лісових та мінеральних ресурсів як об'єктів економічної оцінки, а також визначено цільові орієнтири його комплексної економічної оцінки.

Фахівцями Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» вартість природного багатства України визначено у розмірі 1,06 трлн грн. При цьому поресурсна структура природного багатства є такою: водний капітал становить 6,4 % від загальної вартості (67, 9 млрд грн); земельний – відповідно 44,7 (473,9); лісовий – 7,9 (84,6); мінеральний – 24,8% (263, 0 млрд грн). За агрегованим підходом екосистемна складова природного багатства дорівнює 16,2 % від його підсумкової вартості, а саме 170, 6 млрд грн (розрахунок здійснено за станом на 01.01.2013 р. відповідно до курсу 8 грн/дол. США) [10].

Вартісна оцінка природно-ресурсного потенціалу регіонів України та їх рейтингові значення представлено в табл. 2.

Лідуючу позицію щодо вартісної оцінки 1 га багаторічних насаджень займає Вінницька область – 100902,3 млн.грн., на останньому місті опинилась Тернопільська область – 19435,3 млн. грн. На Черкаську область припадає найвищий показник грошової оцінки 1 га ріллі та перелогів – 39811,1 млн. грн., Житомирська область займає 25 місце у рейтингу (20581,0 млн. грн.).

Найвищий рейтинг щодо вартісної оцінки природно-ресурсного потенціалу займає Донецька область – 12,56 % від загальної кількості. Це пояснюється тим, що саме в Донецькій промисловій агломерації розміщуються поклади цінних мінеральних ресурсів. На Другому місті опинилась Дніпропетровська область (11,55 %), а на останньому – Херсонська 1,19 % (рис. 3).

Рис. 3. Вартісна оцінка природно-ресурсного потенціалу регіонів України.

Загальна вартість природно-ресурсного потенціалу України становить 1063047,6 млрд. грн.

Так, встановлено, що структуру вітчизняного природно-ресурсного потенціалу формують земельні (44,4 %), мінеральні (28,3) водні (13,1), лісові (4,2), а також фауністичні й природно-рекреаційні ресурси (близько 10,0 %) [10].

Для нашого дослідження цікавим є підхід оцінювання природно-ресурсного потенціалу саме з позицій туризму. Так, останніми роками напрацювання в цій галузі збагачені інструментарієм, запропонованим професором Київського національного університету ім. Тараса Шевченка О. Бейдиком [11], який здійснив інтегральну оцінку природних і антропогенних ресурсів України і побудував на цій основі ресурсно-рекреаційний рейтинг регіонів України.

Запропонований київськими науковцями методичний підхід до оцінки туристичного природно-ресурсного потенціалу ми вважаємо найбільш прийнятним у нашому дослідженні через його логічність, зрозумілість і можливість практичного застосування для цілей оцінки досліджуваного потенціалу саме в сільському зеленому туризмі на рівні регіону.

Таблиця 2.

Оцінка вартості природно-ресурсного потенціалу

Регіони	Нормативна грошова оцінка 1 га. багаторічних насаджень, млн. грн.	Рейтинг регіону	Нормативна грошова оцінка 1 га. ріллі та перелогів, млн. грн.	Рейтинг регіону	Загальна оцінка вартості, %	Рейтинг регіону
АР Крим	90451,8	4	36947,6	2	6,19	5
Вінницька	100902,3	1	33073,4	9	2,55	14
Волинська	27792,6	20	29940,4	16	1,99	18
Дніпропетровська	32518,0	18	32526,0	10	11,55	2
Донецька	69852,2	7	34854,7	3	12,56	1
Житомирська	94709,8	3	20581,0	25	3,08	10
Закарпатська	35619,6	16	26377,9	22	3,03	11
Запорізька	41221,3	15	33838,4	8	2,58	13
Івано-Франківська	19793,7	23	28567,6	19	2,43	15
Київська	95962,4	2	31970,2	13	8,13	4
Кіровоградська	21265,3	22	32096,5	12	1,64	22
Луганська	86063,7	5	26520,2	21	10,01	3
Львівська	19731,4	24	29622,1	17	5,36	6
Миколаївська	52930,4	13	26361,1	23	1,55	23

продовж.. табл. 2

1	2	3	4	5	6	7
Одеська	61561,0	10	28112,8	20	3,53	9
Полтавська	50900,2	14	34252,5	6	3,94	8
Рівненська	29199,6	19	31405,9	14	2,33	16
Сумська	33587,5	17	29426,7	18	2,09	17
Тернопільська	19435,3	25	30040,2	15	1,85	21
Харківська	69284,8	8	32506,6	11	4,62	7
Херсонська	60812,8	12	34698,9	4	1,19	25
Хмельницька	68898,6	9	34496,7	5	1,88	20
Черкаська	61210,9	11	39811,1	1	1,38	24
Чернівецька	79469,1	6	33999,8	7	1,91	19
Чернігівська	23356,3	21	24423,0	24	2,63	12

Таким чином, для визначення рівня забезпеченості регіонів України природно-ресурсним потенціалом за основу візьмемо методику Бейдика О. О. Вчений, вивчаючи ресурсно-рекреаційні домінанти регіонів України, проводить бальну оцінку туристичних ресурсів за їх структурою. Дослідник пропонує проводити оцінку за структурними ознаками природно-ресурсного потенціалу (природно-кліматичних ресурсів та умов), виділяючи при цьому спелеологічний, орографічний, кліматичний, гідрографічний, рослинний та тваринний потенціал.

Зважаючи на сказане, пропонуємо оцінювати забезпеченість регіонів України за даними критеріальними ознаками. Критерії для регіонів дослідження мають оціночну шкалу в межах від 1 до 5. Таким чином, оцінка природно-ресурсного потенціалу регіонів визначається за формулою:

$$A_0 = \sum x_i, \quad (1.1)$$

де A_0 – бальний показник території за типом природно-ресурсного потенціалу,
 x_i – оцінка показників у балах.

Пропонуємо забезпеченість природно-ресурсним потенціалом регіонів України визначати коефіцієнтом, який вираховуємо за формулою:

$$K_{зab} = (\sum n_1 \dots n_6) / g, \quad (1.2)$$

де $K_{зab}$ – коефіцієнт забезпеченості природно-ресурсним потенціалом регіону;
 $n_1 \dots n_6$ – конкретні складові природно-ресурсного потенціалу, бали;
 g – кількість досліджених складових.

Так, згідно з розрахунками величина $K_{зab}$ може коливатися в межах від 1 до 5, тому пропонуємо провести таку градацію територій забезпеченості природно-кліматичними туристичними ресурсами при величині $K_{зab}$:

- > 2 – низька;
- 2,1–4 – середня;
- < 4,1 – висока.

Так, для комплексної оцінки природно-ресурсного потенціалу в регіонах України застосовано метод бальної оцінки. На основі кількісних показників, експертного підходу, який базувався на значному експедиційному досвіді, з використанням п'ятибальної шкали здійснено оцінку природно-ресурсного потенціалу України в розрізі окремих областей (таблиця 3).

Таблиця 3.

Інтегральна оцінка забезпеченості регіонів природно-ресурсним потенціалом

Регіони	Оцінка забезпеченості регіонів природно-ресурсним потенціалом, бали						сума складових, балів	Інтегральна оцінка природного блоку, бали	Рейтинг регіону
	спелеологічних	оротографічних	кліматичних	гідрографічних	рослинних	тваринних			
АР Крим	5	5	5	3	2	4	24	5	2
Вінницька	4	4	4	2	2	4	20	4	5
Волинська	1	2	2	5	4	3	17	3	8
Дніпропетровська	2	2	5	2	1	2	14	2	11
Донецька	3	3	4	1	1	1	13	1	12
Житомирська	1	1	2	1	4	4	13	1	12
Закарпатська	4	5	3	4	4	5	25	5	1
Запорізька	1	3	5	2	1	1	13	1	12
Івано-Франківська	4	5	2	2	4	5	22	4	3
Київська	1	1	3	2	3	2	12	1	13
Кіровоградська	1	2	4	2	1	2	12	1	13
Луганська	3	3	4	1	2	2	15	2	10
Львівська	3	5	1	3	4	4	20	4	5
Миколаївська	3	2	5	3	1	2	16	2	9
Одеська	4	2	4	2	1	2	15	2	10
Полтавська	1	2	4	2	1	1	11	1	14
Рівненська	1	2	2	3	5	1	14	2	11
Сумська	1	1	3	3	2	4	14	2	11
Тернопільська	5	4	2	3	1	3	18	3	7
Харківська	1	2	3	1	2	5	14	2	11
Херсонська	4	1	5	2	1	2	15	2	10
Хмельницька	4	4	3	3	2	3	19	3	6
Черкаська	1	3	4	4	2	5	19	3	6
Чернівецька	5	5	1	2	3	5	21	4	4
Чернігівська	1	1	3	2	3	2	12	1	13

Таким чином, лідируючі позиції за забезпеченістю природно-ресурсним потенціалом займає Закарпатська область, на другому місті опинилась Автономна республіка Крим, на третьому – Івано-Франківська. Найнижчий показник має Полтавська область (рис. 4). Такі результати є цілком співставні з проведеним аналізом вартості природно-ресурсного потенціалу регіонів України.

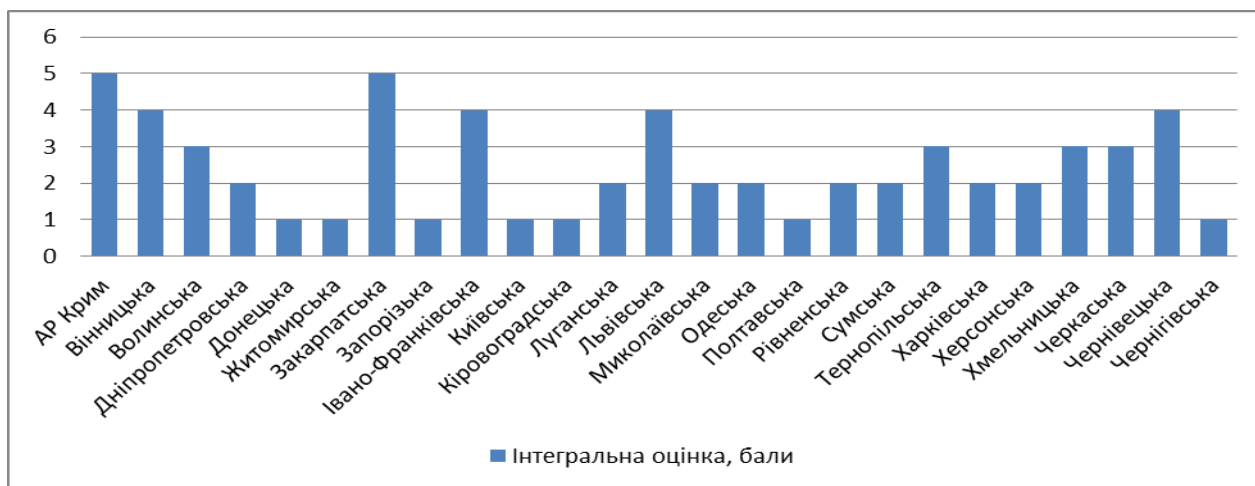

Рис. 4. Рейтинг регіонів щодо забезпеченості природно-ресурсним потенціалом.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що подальший перспективний розвиток сільського зеленого туризму за ознакою забезпеченості природними ресурсами та умовами мають такі регіони як Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька та Вінницька. З причин анексії півострова, неможливий розвиток сільського зеленого туризму в Автономній республіці Крим. Дещо нижчий природно-ресурсний потенціал для розвитку сільського зеленого туризму мають такі регіони, як Волинська, Тернопільська, Хмельницька та Черкаська.

Загалом Україна має величезний природно-ресурсний потенціал, який за умови його раціонального використання зможе бути рушійною силою розвитку регіонів України.

Список використаних джерел:

1. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова / Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова / Изд. 4-е, доп. – М.: Азбуковник, 1999. – 944 с.
2. Бобух І. М. Пропозиції та перспективи формування національного багатства України / І. М. Бобух: Монографія // НАН України. Інститут економіки та прогнозування. – К., 2010. – 372 с.
3. Проект Закону України «Про Концепцію переходу України до сталого розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=1860.
4. Святохо Н. В. Концептуальные основы исследования туристского потенциала региона / Н. В. Святохо // Экономика и управление. – 2007. - №2. – С. 30-36., с. 141
5. Реймерс Н. Ф. Природопользовани / Н. Ф. Реймерс: Словарь-справочник. – М.: «Мысль», 1990. – 639 с
6. Великий тлумачний словник української мови / Укл. В.Т. Бусель. – К.: ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
7. Жулавський А. Ю. Природно-ресурсний потенціал регіону в системі економічних відносин / Жулавський А. Ю., Гордієнко В. П. // Ефективна економіка. – 2013. – №8 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2238>
8. Матвійчук Л. Ю. Сільський зелений туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід : монографія / Л. Ю. Матвійчук, І. В. Тищук – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2017 р. – 260 с.
9. Матвійчук Л. Ю. Рационалізація використання та охорони туристичних ресурсів: діагностика та механізм забезпечення: Монографія / Л. Матвійчук. – Луцьк: Волинполіграф, 2011. – 340 с.
10. Економічна оцінка природного багатства України : [монографія] / за заг. Ред. Акад. НАН України, д.е.н., проф. Пирожкова С.І.; акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А.Хвесика. – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2015. – 396 с.
11. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія / О.О. Бейдик. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2001. – 395 с

Рецензент д.е.н., професор Матвійчук Л.Ю.